

МАТЕРІАЛИ ПО ПТАХАХ ЗАХІДНОЇ КІРОВОГРАДСЬКОЇ В ЛІТНЬО-ОСІННІЙ ПЕРІОД

Ю.О. Андрущенко¹, С.В. Домашевський², О.М. Федун³, О.М. Осмачко³, С.В. Пасічник⁴

¹ Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, Азово-Чорноморська орнітологічна станція; вул. Богдана Хмельницького, 15, м. Київ, 01030, Україна

I.I. Schmalhausen Institute of Zoology NAS of Ukraine, Azov-Black Sea Ornithological Station; Bohdan Khmelnytsky str., 15, Kyiv, 01030, Ukraine

² Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник; вул. Преображенська, 25, м. Київ, 02000, Україна

Chornobyl Radiation and Ecological Biosphere Reserve; Preobrazhenska str., 25, Kyiv, 02000, Ukraine

³ Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка; вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна

T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»; Hetman Polubotok str., 53, Chernihiv, 14013, Ukraine

⁴ Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя; вул. Графська, м. Ніжин, Чернігівська обл., 16600, Україна

Nizhyn Mykola Gogol State University; Grafska str., 2, Nizhyn, Chernihiv region, 16600, Ukraine

✉ Ю.О. Андрущенко (Yu.O. Andryushchenko), e-mail: andryush73@gmail.com;

📧 Yuriy Andryushchenko <https://orcid.org/0000-0002-7731-1734>; 📧 Sergey Domashevsky <https://orcid.org/0009-0006-1225-5803>;

📧 Aleksandr Fedun <https://orcid.org/0000-0002-2409-2259>; 📧 Oksana Osmachko <https://orcid.org/0009-0009-8478-6680>

Materials on birds of the western part of Kirovograd region in the summer-autumn period. - Yu.O. Andryushchenko, S.V. Domashevsky, A.M. Fedun, O.M. Osmachko, S.V. Pasichnyk. - *Berkut*. 34 (1). 2025. - General information about the birds based on daily records at 14 stationary vantage points in August – November 2024 is presented. The number and regularity of occurrence of 122 species of birds were determined, 103 of which were recorded at vantage points and 19 – outside them. Twenty-five species were recorded regularly (their numbers hardly fluctuated during the study), thirteen species were recorded irregularly (whose numbers were growing significantly, mostly due to transit individuals), and sixty-five species – occasionally. The most abundant species recorded at the vantage points throughout the study were: *Fringilla coelebs* – 298.4 ind./day, *Columba palumbus* – 253.1 ind./day, *Sturnus vulgaris* – 94.9 ind./day, *Carduelis carduelis* – 52.3 ind./day, *Parus major* – 23.5 ind./day, *Passer montanus* – 21.7 ind./day, and among the species observed for 20–50 days: *Hirundo rustica* – 294.0 ind./day, *Merops apiaster* – 101.2 ind./day, *Alauda arvensis* – 35.7 ind./day, *Fringilla montifringilla* – 17.2 ind./day, *Anthus cervinus* – 16.4 ind./day. The dynamics of the number of the most numerous species that regularly occurred throughout the study was estimated. The directions and altitudes of flights of some Gaviiformes, Pelecaniformes, Ciconiformes, Anseriformes, Falconiformes and Gruiformes were determined. [Ukrainian].

Key words: species composition, number, length of stay, regularity of occurrence, migrations.

Наводиться загальна інформація про птахів за щоденними обліками на 14 стаціонарних пунктах спостереження у серпні – листопаді 2024 р. Визначено чисельність та регулярність трапляння 122 видів птахів, з яких 103 – на пунктах спостереження та 19 – поза ними. Регулярно траплялися 25 видів (чисельність яких майже не коливалася впродовж дослідження), нерегулярно – 13 видів (чисельність їх істотно зростала, здебільшого за рахунок транзитних особин) та інколи – 65 переважно рідкісних видів. Оцінено динаміку чисельності масових птахів, які регулярно траплялися впродовж усього дослідження. Визначено напрямки та висоти перельотів деяких видів.

Ключові слова: видовий склад, чисельність, тривалість перебування, регулярність трапляння, міграції.

Регулярні дослідження птахів на Кіровоградщині проводяться з середини 1990-х рр. (Шевцов, 1996, 2008, 2021; Шевцов та ін., 2004; Шевцов, Балацький, 2018). Більшість їх охоплює переважно східну частину області, а її захід, за виключенням поодиноких публікацій (Шевцов, Балацький, 2015; Шевцов та ін., 2017), загалом залишається орнітологічною «білою плямою». Саме на часткове виправлення зазначеної ситуації й спрямована ця стаття, в якій наводяться підсумки щоденних стаціонарних спостережень за перельотами птахів та супутніх маршрутних обліків у західній частині Кіровоградської області в серпні – листопаді 2024 р.

Район досліджень

Матеріал зібрано 20.08–24.10 та 17–20.11.2024 р. в західній частині Кіровоградської області на двох стаціонарах: «Кринички» (рис. 1А) – в околицях сіл Кринички, Вільшанка, Покровка Голованівського району (територія колишнього Новоархангельського району) та «Українка» (рис. 1Б) – в околицях сіл Українка, Івано-Благодатне, Миколаївка Кропивницького району. Зазначені стаціонари розташовані на південних схилах Придніпровської височини, яка характеризується горбистим рельєфом із безліччю великих балок і ярів. У ландшафтах за площею переважають сільськогосподарські поля з лісосмугами

(зокрема, з дуба, клена та плодкових дерев – аличі, абрикоса, яблуні, вишні) і лише по крутих схилах великих балок і долин річок збереглися залишки степів та невеликі зарості деревно-чагарникової рослинності (переважно шипшини, глоду й терену). Подекуди в балках і вздовж річок трапляються штучні ліси. Безпосередньо в межах стаціонарів річки та ліси відсутні. Уздовж північно-східного краю стаціонару «Кринички» простягаються ставки р. Вільшанка. На південний схід від стаціонару «Українка» розташований ставок невеликої безіменної притоки р. Сугокля, а за 2,5 км від північно-західного його краю – ставки р. Велика Вись. До стаціонару «Українка» на півночі прилягає штучний ліс, що простягається до с. Івано-Благодатне.

Матеріал і методика

Щоденні обліки птахів проводили послідовно по шість годин на 14 стаціонарних пунктах спостереження (ПС) чотирма обліковцями одночасно (по 2 на кожному стаціонарі) та під час переміщення між ними (Recommended bird survey..., 2017). Загальна тривалість спостережень складала 70 днів: 12 днів у серпні, 30 – у вересні, 24 – в жовтні та 4 – в листопаді. Оцінено чисельність усіх птахів, що спостерігалися на ПС, а для деяких Gaviiformes, Pelecaniformes, Ciconiformes, Anseriformes, Falconiformes і

Рис. 1. Станціони досліджень птахів західної Кіровоградщини в серпні – листопаді 2024 р.
Fig. 1. Bird survey area of western Kirovohrad region in August – November 2024.

А – «Кринички» («Krynichky»), Б – «Українка» («Ukrainka»).

Gruiformes визначено напрямки та висоти перельотів особин, що перетинали станціони. Для зазначених видів у статті наводяться висоти за початкової реєстрації птахів, а не значення, на які вони потім змінювалися. У зведеній таблиці надається загальна кількість облікованих особин на ПС без урахування того, що в деяких видів (особливо у місцевих) щоденно могли обраховуватися одні й ті ж птахи, але в тексті наводиться їх диференційована чисельність:

для видів, що траплялися на станціонах щоденно або майже щоденно (*Buteo buteo*, *Falco vespertinus*, *Merops apiaster*, *Dendrocopos major*, *D. syriacus*, *Hirundo rustica*, *Alauda arvensis*, *Anthus cervinus*, *Motacilla flava*, *M. alba*, *Sturnus vulgaris*, *Garrulus glandarius*, *Pica pica*, *Corvus cornix*, *C. corax*, *Phylloscopus collybita*, *Parus caeruleus*, *P. major*, *Passer montanus*, *Fringilla coelebs*, *F. montifringilla*, *Chloris chloris*, *Carduelis carduelis*, *Acanthis cannabina*, *Emberiza citrinella*) – кількість особин за один день обліків (ос./день);

для видів, що тимчасово з'являлися на станціонах у значній кількості, або чисельність яких істотно зростала лише за рахунок транзитних особин під час міграцій, а місцеві птахи в невеликій кількості траплялися регулярно – гніздилися, літували та здійснювати післягніздові кочівлі в районі досліджень (*Circus aeruginosus*, *Columba palumbus*, *C. oenas*, *Streptopelia turtur*, *Anthus trivialis*, *Saxicola rubetra*, *Turdus pilaris*, *T. merula*, *T. philomelos*, *T. viscivorus*, *Spinus spinus*, *Coccothraustes coccothraustes*) – кількість облікованих особин (обл. ос.);

для нечисленних на ПС і рідкісних видів – абсолютна чисельність (ос.).

Для численних видів також наводиться частка особин (у відсотках) за декадами місяців (I–III дек.), що в певній мірі віддзеркалювали інтенсивність їх міграцій. Для видів, що реєструвалися переважно або виключно поза станціонами та не обліковувалися або майже не обліковувалися на ПС, визначено регулярність трапляння: регулярно – кож-

ного або майже кожного обліку; нерегулярно – в деяких обліках; інколи – один або декілька разів за весь період досліджень. Для більшості видів наводяться дати першої та останньої зустрічі, окрім тих, що впродовж серпня – листопада постійно перебували в регіоні (осілі та гніздові, що пізно мігрують і зимують), а для малочисельних на ПС і рідкісних – реальні дати спостереження.

Результати та обговорення

Усього впродовж 70 днів на ПС обліковано 80 571 ос. 103 видів птахів (80 613 ос. з невизначеними до виду), з яких 46 134 ос. 94 видів – на станціоні «Кринички» і 34 437 ос. 81 виду – на станціоні «Українка» (табл. 1).

Gavia arctica – 34 ос. на станціоні «Кринички», які трьома зграями пролетіли на південь та південний захід на висоті 60–80 м: 4 ос. і 3 ос. – 9.10.2024 р.; 26 ос. – 11.10.2024 р.

Phalacrocorax carbo – 51 ос., що підлітали до ставків р. Вільшанка на станціоні «Кринички» або відлітали з них. Крім того, упродовж серпня – жовтня на цих ставках регулярно трималося до 10 ос.

Ardea cinerea – 32 ос. на станціоні «Кринички», що підлітали до ставків р. Вільшанка або відлітали з них, а також 2 ос. – на станціоні «Українка». Крім того, на ставках р. Вільшанка регулярно спостерігали до 20 ос.

Cygnus olor – 26 ос. перелетіло через ПС станціону «Кринички»: 5 ос. – 23.09, 10 ос. і 11 ос. – 19.11. Крім того, в серпні – на початку вересня на ставках р. Вільшанка регулярно трималися й інші особини, зокрема, 2 виводки з нелітаючими пташенятами.

Pandion haliaetus – по 1 ос. 8, 9, 11, 17 та 19.09 на станціоні «Кринички», очевидно 1–2 особини, які під час міграційної зупинки жилилися на ставках р. Вільшанка (принаймні, двічі бачили птахів із рибою, що від них летіли).

Pernis apivorus – 9 ос.: по одному птаху 1, 5, 6, 16, 17, 23.09, 3 та 8.10 летіли на висоті 30–250 м на станціоні

Таблиця 1

Видовий склад і чисельність птахів на заході Кіровоградщини за щоденними шестигодинними обліками на пунктах спостереження в серпні – листопаді 2024 р.

Species composition and number of birds in the western part of Kirovohrad region based on daily six-hourly counts at stationary vantage points in August – November 2024

Вид Species	Кількість облікованих особин* Number of counted individuals*		
	«Кринички» «Krynuchky»	«Українка» «Ukrainka»	Всього Total
1	2	3	4
<i>Gavia arctica</i>	34	–	34
<i>Phalacrocorax carbo</i>	51	–	51
<i>Ardea cinerea</i>	32	2	34
<i>Cygnus olor</i>	26	–	26
<i>Pandion haliaetus</i>	5	–	5
<i>Pernis apivorus</i>	8	1	9
<i>Milvus milvus</i>	–	1	1
<i>M. migrans</i>	28	–	28
<i>Circus cyaneus</i>	10	3	13
<i>C. macrourus</i>	3	7	10
<i>C. pygargus</i>	12	3	15
<i>C. aeruginosus</i>	84	47	131
<i>Circus sp.</i>	2	–	2
<i>Accipiter gentilis</i>	5	10	15
<i>A. nisus</i>	89	61	150
<i>Buteo lagopus</i>	1	2	3
<i>B. rufinus</i>	4	4	8
<i>B. buteo</i>	166	377	543
<i>Buteo sp.</i>	1	–	1
<i>Hieraaetus pennatus</i>	1	1	2
<i>Aquila pomarina</i>	–	2	2
<i>Haliaeetus albicilla</i>	3	1	4
<i>Falco peregrinus</i>	1	–	1
<i>F. subbuteo</i>	35	22	57
<i>F. columbarius</i>	2	1	3
<i>F. vespertinus</i>	129	130	259
<i>F. tinnunculus</i>	9	11	20
<i>Coturnix coturnix</i>	4	1	5
<i>Phasianus colchicus</i>	29	126	155
<i>Grus grus</i>	–	12	12
<i>Crex crex</i>	1	–	1
<i>Eudromias morinellus</i>	2	–	2
<i>Vanellus vanellus</i>	6	25	31
<i>Tringa ochropus</i>	1	–	1
<i>Scolopax rusticola</i>	1	–	1
<i>Larus ridibundus</i>	–	6	6
<i>L. genei</i>	1	–	1
<i>L. cachinnans</i>	15	–	15
<i>Columba palumbus</i>	12 021	5 699	17 720
<i>C. oenas</i>	31	662	693
<i>Streptopelia decaocto</i>	8	1	9
<i>S. turtur</i>	162	32	194

«Кринички» (6 ос. – на південний захід, південь і південний схід, 1 ос. – на північний схід і 1 ос. сиділа на дереві), а 1 ос. 4.09 перетинала стаціонар «Українка» в західному напрямку на висоті 140 м.

Milvus milvus – 1 ос. летіла на південний захід на висоті 100 м через стаціонар «Українка» 16.10.

M. migrans – 28 ос. на стаціонарі «Кринички», з яких 13 ос. – 21–31.08, 14 ос. – 4.09 і 1 ос. – 19.09. Очевидно, більшість зазначених птахів кочувала або робила міграційну зупинку, оскільки вони перелітали в різних напрямках (зокрема, 5 ос. – на північ та північний схід) і на незначних висотах (11 ос. на висоті <30 м, 2 ос. – 40 м і 15 ос. – 50 м). Поза стаціонарами вид інколи траплявся вздовж лісу біля с. Івано-Благодатне та в самому селі.

Circus cyaneus – 10 ос. на стаціонарі «Кринички» і 3 ос. на стаціонарі «Українка» 24.08 – 11.10, з яких принаймні 5 дорослих самців і 1 молодий птах. Як і в *Milvus migrans*, більшість особин, очевидно, кочувала або робила міграційну зупинку, оскільки вони перелітали в різних напрямках (зокрема, 7 ос. – на північ та північний схід) і дуже низько (6 ос. на висоті <3 м, 3 ос. – 8–10 м, 3 ос. – 20 м і лише 1 ос. – 150 м). Більшість птахів спостерігали у другій декаді листопада, зокрема, 3 ос. – у II дек. жовтня, 4 ос. – у III дек. жовтня, 6 ос. – у II дек. листопада.

C. macrourus – 3 ос. на стаціонарі «Кринички» і 7 ос. на стаціонарі «Українка» впродовж 24.08 – 11.10, з яких принаймні 7 дорослих самців і 1 молодий птах: 1 ос. – у III дек. серпня, 5 ос. – у I дек. вересня, 2 ос. – у II дек. вересня та по 1 ос. – у I і II дек. жовтня. Більшість особин, очевидно, транзитно перетинала стаціонари, оскільки 6 ос. летіли на південь та південний захід (ще 3 ос. – на схід і 1 ос. – на північний схід) та не дуже низько (3 ос. на висоті <5 м, 5 ос. – 8–30 м, 1 ос. – 80 м і 1 ос. – 100 м).

C. pygargus – 12 ос. на стаціонарі «Кринички» і 3 ос. на стаціонарі «Українка», з яких принаймні 4 дорослих (1 самець і 3 самки) та 2 молодих луні впродовж 23.08 – 21.10. Більшість птахів, очевидно, перетинала стаціонари транзитно, оскільки всі обліковані особини, окрім однієї, летіли на південь і південний захід і лише деякі дуже низько (3 ос. на висоті 1,5 м, 4 ос. – 10–15 м, 5 ос. – 30–50 м, 2 ос. – 220 м і 1 ос. – 400 м). Переважну кількість цих лунів спостерігали з кінця серпня до середини вересня, зокрема, 3 ос. – у III дек. серпня, 1 ос. – у I дек. вересня, 8 ос. – у II дек. вересня, 1 ос. – у II дек. жовтня та 2 ос. – у III дек. жовтня. Останню особину бачили 21.10 на стаціонарі «Українка».

C. aeruginosus – 131 обл. ос. упродовж серпня – жовтня: 84 – на стаціонарі «Кринички» і 47 – на стаціонарі «Українка». Очевидно, більшість зазначених птахів, принаймні наприкінці серпня – першій половині вересня, були одні й ті ж, які щоденно полювали або перелітали до місць живлення, оскільки тільки 54,2% ос. летіли на південь, південний захід і південний схід (з яких частина теж перелітала локально за цими напрямками), а також здебільшого дуже низько (28,0% – <5 м, 15,9% – 5–10 м, 21,2% – 10–20 м, 20,5% – 20–50 м, 8,3% – 50–100 м, 4,5% – 100–270 м і лише 1,5% – 400 м). Найбільше цих лунів спостерігали в кінці серпня – середині вересня, зокрема, 31,8% ос. – у III дек. серпня, 34,8% ос. – у I дек. вересня та 23,5% ос. – у II дек. вересня.

Accipiter gentilis – 5 ос. на стаціонарі «Кринички» і 10 ос. на стаціонарі «Українка» впродовж 21.08–21.10, з яких принаймні 7 самців і 4 самки, а також 2 молоді особини: по 1 ос. – у III дек. вересня, I дек. жовтня та III дек. жовтня, по 4 ос. – у III дек. серпня, II дек. вересня та II дек. жовтня. Зазначені птахи перетинали стаціонари в різних напрямках і, здебільшого, на незначних висотах (2 ос. на висоті 1,5 м, 4 ос. – 10–20 м, 8 ос. – 20–80 м і 1 ос. – 200 м).

A. nisus – 150 обл. ос. упродовж серпня – жовтня: 89 – на стаціонарі «Кринички» і 61 – на стаціонарі «Українка». Більшість зазначених особин (75,4%) летіла на південь, південний захід, південний схід і захід, щоправда, переважно на незначних висотах (6,8% – <5 м, 23,6% – 5–10 м, 18,2% – 10–20 м, 23,6% – 20–50 м, 11,5% – 50–100 м, 15,5% – 100–300 м) і лише 0,7% – на висоті 800 м. Найбільше цих яструбів спостерігали у II дек. жовтня (32,0% ос.), а найменше – у II дек. листопада (1,3% ос.).

Buteo lagopus – 1 ос. 11.10 на стаціонарі «Кринички» та по 1 ос. 14 і 15.11 на стаціонарі «Українка».

B. rufinus – 4 ос. на стаціонарі «Кринички» (по 1 ос. – 13.09 та 21.10, 2 ос. – 15.09) і 4 ос. на стаціонарі «Українка» (по 1 ос. – 7 та 15.09, 2 ос. – 20.09), з яких по 3 ос. летіли на захід і південний захід, 1 ос. – на південь і ще 1 ос. – полювала. Окрім канюка, що полював, інші переміщувалися на висоті 15–60 м (по 1 ос. – на висоті 15 м, 20 м, 25 і 40 м та 3 ос. – на висоті 60 м).

B. buteo – 2,37 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 5,39 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження. Очевидно, більшість зазначених особин, принаймні в серпні – першій половині вересня, були одні й ті ж птахи, які щоденно полювали або перелі-

Продовження таблиці 1

Continuation of the Table 1

1	2	3	4
<i>Cuculus canorus</i>	3	5	8
<i>Merops apiaster</i>	1 230	2 817	4 047
<i>Upupa epops</i>	9	21	30
<i>Picus canus</i>	1	–	1
<i>Dendrocopos major</i>	33	34	67
<i>D. syriacus</i>	33	1	34
<i>D. minor</i>	5	4	9
<i>Dendrocopos</i> sp.	1	9	10
<i>Riparia riparia</i>	4	6	10
<i>Hirundo rustica</i>	7 497	5 147	12 644
<i>Delichon urbica</i>	–	29	29
<i>Galerida cristata</i>	8	7	15
<i>Lullula arborea</i>	21	11	32
<i>Alauda arvensis</i>	854	683	1 537
<i>Anthus campestris</i>	–	10	10
<i>A. trivialis</i>	95	26	121
<i>A. pratensis</i>	29	6	35
<i>A. cervinus</i>	449	158	607
<i>Anthus</i> sp.	1	–	1
<i>Motacilla flava</i>	63	212	275
<i>M. alba</i>	475	101	576
<i>Lanius collurio</i>	22	2	24
<i>L. excubitor</i>	4	–	4
<i>Oriolus oriolus</i>	19	2	21
<i>Sturnus vulgaris</i>	1 883	4 759	6 642
<i>Garrulus glandarius</i>	121	74	195
<i>Pica pica</i>	35	8	43
<i>Corvus cornix</i>	2	91	93
<i>C. corax</i>	387	860	1 247
<i>Troglodytes troglodytes</i>	5	5	10
<i>Sylvia curruca</i>	1	–	1
<i>Phylloscopus trochilus</i>	5	2	7
<i>Ph. collybita</i>	190	214	404
<i>Ph. sibilatrix</i>	–	3	3
<i>Phylloscopus</i> sp.	27	–	27
<i>Regulus regulus</i>	9	–	9
<i>Ficedula albicollis</i>	1	–	1
<i>F. parva</i>	3	13	16
<i>Muscicapa striata</i>	32	32	64
<i>Saxicola rubetra</i>	88	17	105
<i>S. torquata</i>	25	–	25
<i>Oenanthe oenanthe</i>	4	4	8
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	8	3	11
<i>Ph. ochruros</i>	14	6	20
<i>Erithacus rubecula</i>	15	7	22
<i>Turdus pilaris</i>	171	1	172
<i>T. merula</i>	46	19	65
<i>T. philomelos</i>	67	–	67
<i>T. viscivorus</i>	24	95	119
<i>Turdus</i> sp.	1	–	1
<i>Aegithalos caudatus</i>	29	64	93
<i>Parus caeruleus</i>	370	159	529
<i>P. major</i>	571	1 073	1 644

Закінчення таблиці 1

End of the Table 1

1	2	3	4
<i>Sitta europaea</i>	3	–	3
<i>Passer montanus</i>	1508	11	1519
<i>Fringilla coelebs</i>	14 712	6 179	20 891
<i>F. montifringilla</i>	194	168	362
<i>Chloris chloris</i>	149	219	368
<i>Spinus spinus</i>	150	22	172
<i>Carduelis carduelis</i>	561	3 098	3 659
<i>Acanthis cannabina</i>	575	311	886
<i>Carpodacus erythrinus</i>	–	35	35
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	136	132	268
<i>Emberiza calandra</i>	2	–	2
<i>E. citrinella</i>	163	220	383
<i>E. hortulana</i>	1	–	1
<i>Plectrophenax nivalis</i>	–	1	1
Особин із sp. Individuals with sp.	46 167	34 446	80 613
Особин без sp. Individuals excluding sp.	46 134	34 437	80 571
Кількість видів Number of species	94	81	103

* без урахування того, що в деяких видів (особливо в місцевих) щоденно могли враховуватися одні й ті ж птахи.

* without taking into account the fact that in some species (especially local ones) the same birds could be counted every day.

тали до місць живлення, оскільки лише 48,4% ос. летіли на південь, південний захід і південний схід, а також здебільшого на незначних висотах: 83,6% ос. – на висоті <200 м (12,7% – <10 м, 59,5% – 10–100 м, 11,4% – 100–200 м) і лише 8,5% ос. – на висоті >200 м (8,5% ос. 500–1000 м та 0,2% ос. – на висоті >1000 м). Найбільшу кількість канюків спостерігали у ІІ дек. жовтня (34,4% ос.), що могло свідчити про їх активну міграцію в цей період.

Hieraaetus pennatus – 1 ос. пролетіла на південний захід через стаціонар «Кринички» 5.09, а 1 ос. – на захід через стаціонар «Українка» 31.08.

Aquila pomarina – по 1 ос. пролетіло через стаціонар «Українка» на південний захід і південь 11 та 17.10 відповідно.

Haliaeetus albicilla – по 1 ос. пролетіло на північний захід 29.08 та на північний схід 15.09 і ще 1 ос. кружляла над ставками р. Вільшанка 11.10 на стаціонарі «Кринички», а 1 ос. пролетіла на північний схід 17.10 на стаціонарі «Українка».

Falco peregrinus – 1 ос. вполювала припутня (*Columba palumbus*) 9.10 на стаціонарі «Кринички» (відігнавши його від зграї зі 160 ос. цього виду на висоті приблизно 150 м).

F. subbuteo – 35 ос. на стаціонарі «Кринички» і 22 ос. на стаціонарі «Українка» впродовж 24.08–9.10. Очевидно, більшість зазначених особин, принаймні в серпні – першій половині вересня, були одні й ті ж птахи, які щоденно полювали або перелітали до місць живлення, оскільки лише 57,1% ос. летіли на південь, південний захід і південний схід, а також здебільшого на незначних висотах: 77,2% ос. – на висоті <50 м (1,8% – <5 м, 5,3% – 5–10 м,

22,8% – 10–20 м, 47,4% – 20–50 м) і лише 10,5% ос. – на висоті >50 м (1,8% ос. 50–100 м та 8,7% ос. – на висоті 100–250 м, а 12,3% ос. – трималися локально (полювали, сиділи на деревах тощо). Наприкінці серпня – в середині вересня майже щоденно бачили по 1–4 ос. цих соколів, очевидно місцевих птахів, що склало 89,5% усіх облікованих особин виду за весь період спостережень.

F. columbarius – по 1 ос. пролетіло на захід 16.10 та на південний схід 23.10 на стаціонарі «Кринички», а 1 ос. – на південь 14.11 на стаціонарі «Українка».

F. vespertinus – 3,15 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 3,17 ос./день на стаціонарі «Українка» упродовж 24.08–3.10. Очевидно, більшість зазначених особин, принаймні в серпні – першій декаді вересня, були одні й ті ж птахи, які щоденно полювали або перелітали до місць живлення, лише 29,3% ос. летіли на південь, південний захід, південний схід і захід, а 61,4% ос. взагалі трималися локально (полювали або сиділи на дротах ЛЕП). Більшість птахів трималась у скупченнях – одночасно полювали або сиділи на дротах ЛЕП: до 14 ос. – 29.08, до 34 ос. – 10.09, до 33 ос. – 16.09 на стаціонарі «Кринички» і до 35 ос. – 11.09 на стаціонарі «Українка». Зазначені птахи, окрім тих, що полювали або сиділи на дротах ЛЕП, здебільшого

перелітали на висоті <50 м (0,8% – <10 м, 31,7% – 10–20 м, 29,3% – 20–50 м) і значно менше – на висоті 50–300 м (1,5% – 50–100 м, 7,7% – 100–300 м). Більшість цих соколів спостерігали у ІІ дек. вересня (57,5% ос.).

F. tinnunculus – 9 ос. на стаціонарі «Кринички» і 11 ос. на стаціонарі «Українка» впродовж 4.09–15.10. Очевидно, ці птахи кочували, оскільки протилежно спрямовано перелітали в районі стаціонарів на висотах 10–120 м.

Coturnix coturnix – по 1 ос. 25.08 і 9.09, 2 ос. 28.08 на стаціонарі «Кринички», а також 1 ос. 30.08 на стаціонарі «Українка».

Phasianus colchicus – 155 обл. ос. впродовж усього дослідження: 29 – стаціонарі «Кринички» і 126 – на стаціонарі «Українка». Крім того, птахи регулярно траплялися під час переїздів між ПС, зокрема й самки з виводками.

Grus grus – 6 ос. 17.09 перетинали стаціонар «Українка» в південно-західному напрямку на висоті 200 м.

Crex crex – 1 ос. 31.08 на стаціонарі «Кринички».

Eudromias morinellus – 1 ос. 31.08 на стаціонарі «Кринички» летіла в південному напрямку на висоті 30 м.

Vanellus vanellus – по 3 ос. – 16.09 та 15.10 на стаціонарі «Кринички», а 25 ос. – 16.10 на стаціонарі «Українка».

Tringa ochropus – 1 ос. 26.09 на стаціонарі «Українка».

Scolopax rusticola – 1 ос. сполохали в лісосмузі 20.11 на стаціонарі «Українка».

Larus ridibundus – 2 ос. і 4 ос. 30.09 та 11.10 на стаціонарі «Українка».

L. genei – 1 ос. 27.09 на стаціонарі «Кринички».

L. cachinnans – по 2 ос. 21.08, 27.09, 3.10 та 9 ос. – 5.09 на стаціонарі «Кринички».

Columba palumbus – обліковано 17720 ос. упродовж усього дослідження: 12021 обл. ос. – на стаціонарі «Кринички» і 5699 обл. ос. – на стаціонарі «Українка», з яких 16586 ос. пролетіли 9–18.10 на південний захід, а інші – в серпні та на початку жовтня – очевидно, були місцевими птахами, які по декілька особин траплялися майже щоденно. Найбільша кількість мігруючих голубів облікована 15–16.10 (83,6% від числа особин, що пролетіли 9–18.10): 7594 ос. – 15.10 та 2390 ос. – 16.10 на стаціонарі «Кринички» (60,2%); 1935 ос. – 15.10 та 1946 ос. – 16.10 на стаціонарі «Українка» (23,4%) (рис. 2).

C. oenas – 693 обл. ос. упродовж усього дослідження: 31 – на стаціонарі «Кринички» і 662 – на стаціонарі «Українка», більшість із яких, очевидно, були одні й ті ж птахи, що по декілька днів кочували в межах стаціонарів. Найбільшу кількість цих голубів одночасно спостерігали на стаціонарі «Українка» 10.09 – 18 ос., 14.09 – 28 ос., 18.09 – 48 ос., 11.10 – 33 ос. та 14.11 – 133 ос., а на стаціонарі «Кринички» 23.10 – 11 ос. Перша зустріч виду була 25.08 на стаціонарі «Українка».

Streptopelia decaocto – безпосередньо на ПС лише інколи траплялися по 1–3 ос., натомість поза стаціонарами в селах у невеликій кількості вид тримався регулярно впродовж усього періоду дослідження.

S. turtur (фото 1) – 194 обл. ос. впродовж 20.08 – 8.10: 162 – на стаціонарі «Кринички» і 32 – на стаціонарі «Українка». Максимум чисельності прийшовся на першу декаду вересня – 103 ос., коли і спостерігали найбільшу кількість птахів одночасно: 25 ос. – 1.09, 10 ос. – 5.09 та 21 ос. – 10.09 на стаціонарі «Кринички», а також 17 ос. – 20.09 на стаціонарі «Українка».

Cuculus canorus – 8 ос. упродовж 20.08 – 7.09: 3 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 5 ос. – на стаціонарі «Українка».

Merops apiaster – 30,75 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 70,43 ос./день на стаціонарі «Українка» упродовж 20.08–28.09. Зазвичай за день нараховували до 10–100 ос., а більше було тільки 20.08 – 103 ос., 22.08 – 111 ос., 23.08 – 374 ос., 26.08 – 250 ос. та 11.09 – 168 ос. на стаціонарі «Українка».

Upupa epops – 30 ос. упродовж 21.08 – 11.09: 9 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 21 ос. – на стаціонарі «Українка». Більшість птахів спостерігали у III дек. серпня, а найбільша кількість була 25 і 26.08 – по 6 ос. на стаціонарі «Українка».

Picus canus – 1 ос. 27.08 на стаціонарі «Кринички».

Dendrocopos major – 0,47 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 0,49 ос./день – на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження. Поза стаціонарами регулярно траплявся вздовж лісу біля с. Івано-Благодатне.

D. syriacus – 0,47 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 0,02 ос./день – на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження.

D. minor – по 1 ос. 22, 24 і 29.09, 2.10, 11.11 на стаціонарі «Кринички» та 29.08, 10, 11, і 13.09 – на стаціонарі «Українка». Якщо це одні й ті ж птахи, то на кожному стаціонарі трималося щонайменше по 1–2 ос.

Riparia riparia – по 1 ос. 1 і 16.09 та 2 ос. 8.09 на стаціонарі «Кринички», а 6 ос. 23.08 на стаціонарі «Українка».

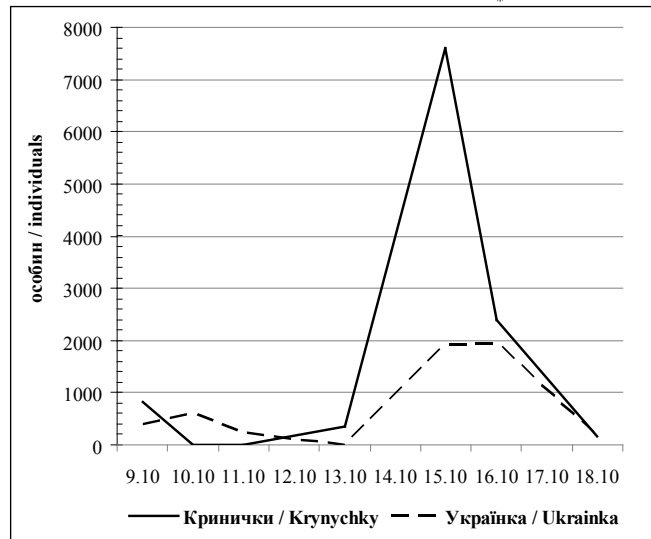

Рис. 2. Динаміка чисельності *Columba palumbus* у пік міграції на заході Кіровоградської області.

Fig. 2. Number dynamics of *Columba palumbus* at the peak of migration in the western part of Kirovohrad region.

Hirundo rustica – 174,35 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 119,70 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж 20.08–11.10, з яких 17,2% ос. обліковано у III дек. серпня, 57,4%, 23,6% та 0,6% – у I, II і III дек. вересня, відповідно, а 0,9% та 0,4% – у I і II дек. жовтня.

Delichon urbica – 29 ос. упродовж 28.08–22.09 на стаціонарі «Українка». Поза стаціонарами – гнізда на п'ятиповерхових будинках у с. Івано-Благодатне.

Galerida cristata – на ПС обліковано лише 15 ос., однак у селах поза стаціонарами в невеликій кількості ці жайворонки трималися регулярно весь період досліджень.

Lullula arborea – 32 ос. упродовж 13.09–14.10: 21 ос. – на стаціонарі «Кринички» й 11 ос. – на стаціонарі «Українка».

Alauda arvensis – 19,86 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 15,88 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж 3.09–16.10, з яких по 0,5% ос. обліковано у I і II дек. вересня, 26,7% ос. – у III дек. цього місяця, 48,0% ос. і 24,3% ос. – в I і II дек. жовтня, відповідно.

Anthus campestris – 10 ос. 28.09 на стаціонарі «Українка».

A. trivialis – 121 обл. ос. упродовж 23.08–20.09: 95 – на стаціонарі «Кринички» і 26 – на стаціонарі «Українка», з яких 47,9% ос. – у III дек. серпня, 41,3% ос. – у I дек. вересня та 10,7% ос. – у II дек. вересня.

A. pratensis – 35 ос. упродовж 22.09 – 8.10: 29 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 6 ос. – на стаціонарі «Українка».

A. cervinus – 12,14 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 4,27 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж 17.09–24.10, з яких 0,5% ос. – у II дек. вересня, 19,1% ос. – у III дек. вересня, 27,2% ос., 29,2% ос. та 24,1% ос. – у I, II і III дек. жовтня відповідно.

Motacilla flava – 2,17 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 7,3 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж 20.08 – 17.09, з яких 65,5% ос. – у III дек. серпня, 31,6% ос. – у I дек. вересня та 2,9% ос. – у II дек. вересня.

Фото 1. Горлиця звичайна (*Streptopelia turtur*) у серпні – вересні є звичайною вздовж лісосмуг в агроландшафтах Кіровоградщини. 8.09.2024 р. Фото Ю.О. Андрущенко.
Photo 1. Turtle Dove in a forest belt.

M. alba – 6,79 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 1,44 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж серпня – жовтня, з яких 3,1% ос. було обліковано у III дек. серпня, 3,8% ос., 19,4% ос. і 46,9% ос. – у I, II і III дек. вересня відповідно, а 14,9% ос. і 11,8% ос. – у I і II дек. жовтня.

Lanius collurio – 22 ос. на стаціонарі «Кринички» і 2 ос. на стаціонарі «Українка», всі 20–31.08, окрім 1 ос., яку спостерігали 16.09.

L. excubitor – 4 ос. на стаціонарі «Кринички»: 1 ос. – 21.08, 2 ос. – 4.10 та 1 ос. – 16.10. Перша із зазначених зустрічей є доволі ранньою для досліджуваного регіону та може вказувати на літування тут цього виду, або на дуже ранні його післягніздові кочівлі.

Oriolus oriolus – 21 ос. упродовж 22.08 – 11.09: 19 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 2 ос. – на стаціонарі «Українка».

Sturnus vulgaris – 26,90 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 67,99 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження, з яких 7,2% ос. – у III дек. серпня, 6,7% ос., 10,8% ос. і 20,0% ос. – в I, II і III дек. вересня, 15,7% ос., 33,2% ос. і 3,1% ос. – в I, II і III дек. жовтня та 3,3% ос. – у II дек. листопада.

Garrulus glandarius – 1,73 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 1,06 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження.

Pica pica – 0,50 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 0,11 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження.

Corvus cornix – 0,03 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 1,3 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження.

C. corax – 5,53 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 12,29 ос./день – на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження.

Troglodytes troglodytes – по 5 ос. на кожному стаціонарі впродовж 26.09–23.10.

Sylvia curruca – 1 ос. 31.08 на стаціонарі «Кринички».

Phylloscopus trochilus – 7 ос. упродовж 27.08–14.09: 6 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 1 ос. – на стаціонарі «Українка».

Фото 2. Трав'янка лучна (*Saxicola rubetra*) на сої, одній із найпоширеніших сільськогосподарських культур на Кіровоградщині. 8.09.2024 р. Фото Ю.О. Андрущенко.
Photo 2. Winchat on soybeans.

Ph. collybita – 14,62 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 16,46 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж 20.08 – 22.10, з яких 5,4% ос. обліковано у III дек. серпня, 1,7% ос., 3,2% ос. і 41,8% ос. – у I, II і III дек. вересня, 35,6% ос., 10,1% ос. і 2,0% ос. – у I, II і III дек. жовтня, відповідно.

Ph. sibilatrix – 1 ос. 27.08 та 2 ос. 8.09 на стаціонарі «Українка».

Regulus regulus – 9 ос. на стаціонарі «Кринички»: по 2 ос. – 9 і 11.10 та 5 ос. – 23.10.

Ficedula albicollis – 2 ос. 4.10 на стаціонарі «Кринички».

F. parva – 16 ос. упродовж 10.09–2.10: 3 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 13 ос. – на стаціонарі «Українка».

Muscicapa striata – по 32 ос. на кожному стаціонарі упродовж 20.08–14.09.

Saxicola rubetra (фото 2) – 105 обл. ос. упродовж 20.08–1.10: 88 – на стаціонарі «Кринички» і 17 – на стаціонарі «Українка», більшість із яких у III дек. серпня й у I дек. вересня – 42,9% ос. та 36,2% ос. відповідно.

S. torquata – 17 і 8 ос. 20 та 22.08 на стаціонарі «Кринички».

Oenanthe oenanthe – по 4 ос. на кожному стаціонарі: по 1 ос. – 22, 23 і 25.08 та 5.10, 2 ос. – 20.08.

Phoenicurus phoenicurus – 11 ос. упродовж 2–28.09: 8 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 3 ос. – на стаціонарі «Українка».

Ph. ochruros – 20 ос. упродовж 8.09–16.10: 14 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 6 ос. – на стаціонарі «Українка».

Erithacus rubecula – 22 ос. упродовж 4.09–23.10: 17 ос. – на стаціонарі «Кринички» і 7 ос. – на стаціонарі «Українка». Поза стаціонарами птахи інколи траплялись уздовж лісу біля с. Івано-Благодатне.

Turdus pilaris – 172 обл. ос. упродовж 4.10–18.11: 171 – на стаціонарі «Кринички» і 1 – на стаціонарі «Українка», більшість із яких – у двох зграях з 84 і 80 ос. 17 та 18.11 відповідно.

T. merula – 65 обл. ос. упродовж 20.08–23.11: 46 – на стаціонарі «Кринички» і 19 – на стаціонарі «Українка»,

Таблиця 2

Видовий склад і регулярність трапляння деяких видів птахів на заході Кіровоградщини, що реєструвалися поза стаціонарними пунктами спостереження в серпні – листопаді 2024 р.

Species composition and regularity of occurrence of some bird species in the western part of Kirovohrad region recorded outside of stationary vantage points in August – November 2024

Вид Species	Регулярність або кількість Regularity or number	Примітки Notes
<i>Podiceps cristatus</i>	інколи	ставки р. Вільшанка
<i>Nycticorax nycticorax</i>	нерегулярно	ставки р. Вільшанка
<i>Egretta alba</i>	нерегулярно	ставки
<i>Ardea purpurea</i>	1 ос.	ставки р. Вільшанка
<i>Ciconia ciconia</i>	1 гніздо	с. Кринички
<i>Anser anser</i>	26 ос.	перелітали
<i>Anas platyrhynchos</i>	регулярно	ставки (до 20–30 ос.)
<i>Rallus aquaticus</i>	нерегулярно	ставки р. Вільшанка
<i>Gallinula chloropus</i>	нерегулярно	ставки р. Вільшанка
<i>Fulica atra</i>	нерегулярно	ставки р. Вільшанка
<i>Asio otus</i>	1 ос.	пір'я у лісосмузі біля с. Вільшанка
<i>Athene noctua</i>	регулярно	ферма в с. Кринички (зокрема, вокалізація)
<i>Strix aluco</i>	нерегулярно	ліс біля с. Івано-Благодатне (голос)
<i>Caprimulgus europaeus</i>	1 ос.	загибла особина біля Умані
<i>Alcedo atthis</i>	інколи	ставки р. Вільшанка
<i>Galerida cristata</i>	регулярно	прилеглі села
<i>Corvus monedula</i>	регулярно	ЛЕП уздовж траси Умань – Кропивницький, а в с. Кринички – лише в листопаді
<i>C. frugilegus</i>	нерегулярно	на стаціонарі «Українка» в жовтні, у с. Кринички в листопаді
<i>Passer domesticus</i>	регулярно	села Кринички та Вільшанка

Примітки. Регулярність – регулярність трапляння: регулярно – кожного або майже кожного обліку, нерегулярно – в деяких обліках, інколи – декілька раз за весь період досліджень, n особин – якщо є лише одна зустріч виду.

Notes. Regularity – regularity of occurrence: regularly – every or almost every survey, irregularly – in some surveys, sometimes – a few times during the entire study period, n individuals – if there is only one encounter of species.

яких спостерігали по 1–2 ос. за день і лише по разу – 3 ос. і 4 ос. за день.

T. philomelos – 67 обл. ос. упродовж 29.08–16.10 на стаціонарі «Кринички», яких спостерігали по 1–3 ос. за день і лише по разу 10 ос. і 33 ос. – 10 і 11.10 відповідно.

T. viscivorus – 119 обл. ос. упродовж 4.09–1.10: 24 – на стаціонарі «Кринички» і 95 – на стаціонарі «Українка», яких спостерігали по 1–8 ос. за день і лише по разу – 18 ос., 31 ос. і 15 ос. за день – 9, 11 і 14.10 відповідно.

Aegithalos caudatus – 93 ос. упродовж 26.08–9.10: 29 – на стаціонарі «Кринички» і 64 – на стаціонарі «Українка», які трималися у зграйках по 6–9 ос. і тричі в дещо більших – із 12 ос., 18 ос. та 11 ос. 13 і 23.09 та 9.10 відповідно.

Parus caeruleus – 5,29 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 2,27 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження: 0,4% ос. – у III дек. серпня, 1,5% ос., 2,5% ос., 17,4% ос. – у I, II, III дек. вересня, 44,2% ос., 22,5% ос., 10,0% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 1,5% ос. – у II дек. листопада.

P. major – 8,92 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 16,76 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження: 2,9% ос. – у III дек. серпня, 7,6% ос.,

6,5% ос., 24,7% ос. – у I, II, III дек. вересня, 34,4% ос., 25,3% ос., 2,9% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 2,1% ос. – у II дек. листопада.

Sitta europaea – 2 ос. 24.09 та 1 ос. 29.09 на стаціонарі «Кринички». Поза стаціонарами повзик нерегулярно траплявся в лісі біля с. Івано-Благодатне.

Passer montanus – 21,54 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 0,16 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж вересня – листопада: 1,7% ос., 2,0% ос., 3,4% ос. – у I, II, III дек. вересня, 8,0% ос., 3,4% ос., 0,5% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 81,0% ос. – у II дек. листопада. Зазвичай упродовж дня обліковували до 30–35 ос., але в листопаді двічі чисельність була значно більшою – 905 ос. і 233 ос. за день.

Fringilla coelebs – 210,17 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 88,27 ос./день – на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження: 0,1% ос. – у III дек. серпня, 0,2% ос., 0,4% ос., 5,1% ос. – у I, II, III дек. вересня, 44,7% ос., 42,1% ос., 5,1% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 2,3% ос. – у II дек. листопада.

F. montifringilla – 9,24 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 8,0 ос./день на стаціонарі «Українка» упродовж 8.10–20.11, з яких найбільше 10 і 17.10 – 50 ос. і 60 ос.,

відповідно: 21,3% ос., 60,5% ос., 3,3% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 14,9% ос. – у II дек. листопада.

Chloris chloris – 2,13 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 3,13 ос./день на стаціонарі «Українка» упродовж 23.09–17.11, з яких найбільше 17.10 та 16.11 – 58 ос. і 82 ос. відповідно.

Spinus spinus – 172 обл. ос. упродовж 9.10–16.11: 150 – на стаціонарі «Кринички» і 22 – на стаціонарі «Українка», найбільше обліковано 13 і 15.10 – 48 ос. і 58 ос. відповідно.

Carduelis carduelis – 8,01 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 44,26 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження: 0,1% ос. – у III дек. серпня, 0,6% ос., 0,1% ос., 2,0% ос. – у I, II, III дек. вересня, 9,6% ос., 41,4% ос., 4,7% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 41,5% ос. – у II дек. листопада.

Acanthis cannabina – 8,21 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 4,44 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження, але більшість птахів обліковано в жовтні та листопаді: 12,8% ос., 15,1% ос., 11,2% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 58,6% ос. – у II дек. листопада.

Carpodacus erythrinus – 35 ос. 9.10 на стаціонарі «Українка».

Coccothraustes coccothraustes – 268 обл. ос. упродовж 26.08–16.10: 136 – на стаціонарі «Кринички» і 132 – на стаціонарі «Українка», з яких найбільше 11 та 14.10 – 78 ос. і 110 ос. відповідно.

Emberiza calandra – по 1 ос. 14.09 та 16.10 на стаціонарі «Кринички».

E. citrinella – 2,33 ос./день на стаціонарі «Кринички» і 3,14 ос./день на стаціонарі «Українка» впродовж усього дослідження: 5,7% ос. – у III дек. серпня, 1,8% ос., 0,3 % ос., 2,3% ос. – у I, II, III дек. вересня, 36,8% ос., 35,5% ос., 4,2% ос. – у I, II, III дек. жовтня та 13,3% ос. – у II дек. листопада.

E. hortulana – 1 ос. 1.09 на стаціонарі «Кринички».

Plectrophenax nivalis – 1 ос. 15.11 на стаціонарі «Українка».

Окрім облікованих на стаціонарах птахів, поза ними реєстрували принаймні ще 19 видів (табл. 2), більшість із яких переважно у прилеглих селах і на ставках.

* * *

За щоденними обліками на ПС та під час пересування між ними в серпні – листопаді 2024 р. визначено, що в сільськогосподарських ландшафтах на заході Кіровоградської області в літньо-осінній період трапляється щонайменше 122 види птахів. Зокрема, на стаціонарах щоденно або майже щоденно обліковували 25 видів – *Buteo buteo*, *Falco tinnunculus*, *Merops apiaster*, *Dendrocopos major*, *D. syriacus*, *Hirundo rustica*, *Alauda arvensis*, *Anthus cervinus*, *Motacilla flava*, *M. alba*, *Sturnus vulgaris*, *Garrulus glandarius*, *Pica pica*, *Corvus cornix*, *C. corax*, *Phylloscopus collybita*, *Parus caeruleus*, *P. major*, *Passer montanus*, *Fringilla coelebs*, *F. montifringilla*, *Chloris chloris*, *Carduelis carduelis*, *Acanthis cannabina*, *Emberiza citrinella*, не тривало на стаціонарах перебувало 13 видів, чисельність яких істотно зростала здебільшого за рахунок особин, що транзитно їх перетинали: *Circus aeruginosus*, *Accipiter nisus*, *Columba*

palumbus, *C. oenas*, *Streptopelia turtur*, *Anthus trivialis*, *Saxicola rubetra*, *Turdus pilaris*, *T. merula*, *T. philomelos*, *T. viscivorus*, *Spinus spinus*, *Coccothraustes coccothraustes*, ще 19 видів траплялися виключно поза ПС, переважно у прилеглих селах і на ставках: *Podiceps cristatus*, *Nycticorax nycticorax*, *Egretta alba*, *Ardea purpurea*, *Ciconia ciconia*, *Anser anser*, *Anas platyrhynchos*, *Rallus aquaticus*, *Gallinula chloropus*, *Fulica atra*, *Asio otus*, *Athene noctua*, *Strix aluco*, *Caprimulgus europaeus*, *Alcedo atthis*, *Galerida cristata*, *Corvus monedula*, *C. frugilegus*, *Passer domesticus*, а 65 видів були нечисленними на стаціонарах або взагалі рідкісними птахами.

З-поміж видів, які спостерігалися на ПС упродовж усього дослідження, найбільш численними були (за зменшенням значень) *Fringilla coelebs* – 298,4 ос./день, *Columba palumbus* – 253,1 ос./день, *Sturnus vulgaris* – 94,9 ос./день, *Carduelis carduelis* – 52,3 ос./день, *Parus major* – 23,5 ос./день та *Passer montanus* – 21,7 ос./день, а серед видів, що спостерігалися упродовж 20–50 днів, – *Hirundo rustica* – 294,0 ос./день, *Merops apiaster* – 101,2 ос./день, *Alauda arvensis* – 35,7 ос./день, *Fringilla montifringilla* – 17,2 ос./день і *Anthus cervinus* – 16,4 ос./день.

ЛІТЕРАТУРА

- Шевцов А.А. (1996): Матеріали о встречах некоторых редких видов птиц Кировоградщины. - Мат-ли конфер. 7–9 квітня 1995 р. м. Ніжин. К. 62-63.
- Шевцов А.О. (2008): Спостереження рідкісних видів птахів у Кіровоградській області в 1995–2007 рр. - Знахідки тварин Червоної книги України. К. 383-386.
- Шевцов А.О. (2021): Зустрічі рідкісних та малочисельних видів птахів на території Кіровоградської області у 2020 р. - Сучасні дослідження птахів України. Мелітополь: ВПЦ «Люкс». 169-173.
- Шевцов А.О., Балацький Л.Ю. (2015): Нові дані по рідкісних та малочисельних видах птахів Східної Кіровоградщини. - Авіфауна України. 6: 43-48.
- Шевцов А.О., Балацький Л.Ю. (2018): Матеріали до орнітофауни р. Чорний Ташлик (Кіровоградська область). - Мат-ли III Вальхівських читань «Птахи степового Придніпров'я: минуле, сучасне, майбутнє». Дніпро. 113-115.
- Шевцов А.О., Балацький Л.Ю., Дубовий В.В. (2017): Матеріали до орнітофауни р. Велика Вись (Кіровоградська область). - Авіфауна України. 8: 40-43.
- Шевцов А.О., Санжаровський Ю.О., Соріш Р.В., Єфремов В.Л. (2004): Нові, рідкісні та малочисельні птахи Кіровоградської області. - Беркут. 13 (1): 13-17.
- Recommended bird survey methods to inform impact assessment of onshore wind farm. Scottish Natural Heritage, 2017. 1-36.